

Забезпечення права ув'язнених на належну медичну допомогу

Ю. О. Волошин^{*1,A-E}, Н. І. Карпачова^{2,A-E}, А. Ю. Замула^{1,A-E}

¹Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна, ²Київський університет права Національної академії наук України, м. Київ

A – концепція та дизайн дослідження; B – збір даних; C – аналіз та інтерпретація даних; D – написання статті; E – редагування статті; F – остаточне затвердження статті

Мета роботи – дослідження та аналіз ключових нормативно-правових актів, якими регулюється право на медичну допомогу осіб, яких позбавили волі, та з'ясування проблем, що виникають під час реалізації цього права.

Методи дослідження – історичний, соціологічний, процесуальний та інституційний аналіз, біхевіористський і синергетичний підходи, цивільно-правовий метод.

Результати. Проаналізували нормативно-правову базу, що регулює питання права на медичну допомогу та порядок його реалізації. Теоретично обґрунтовано, що від того, наскільки якісно є юридична система захисту прав людини у сфері охорони здоров'я, наскільки кожна людина може скористатися наданими їй правами, багато в чому залежить успішний і динамічний розвиток як медичного права зокрема, так і держави в цілому. При цьому правові норми у сфері охорони здоров'я не повинні залишатися тільки деклараціями, тобто нормами, що не супроводжуються створенням системи їхньої реалізації, охорони й захисту.

Висновок. Необхідно зосередити більше уваги на вдосконаленні правової системи та фактичному використанні законодавчих положень, що стосуються розслідування скарг стосовно жорстокого поводження та приниження гідності, ненадання або неналежного надання медичної допомоги, неналежних умов тримання під вартою осіб позбавлених волі.

Ключові слова:

право на медичну допомогу, хворого права, охорона здоров'я, заарештовані.

Запорізький медичний журнал. – 2019. – Т. 21, № 4(115). – С. 511–516

DOI:
10.14739/2310-1210.2019.4.173351

***E-mail:**
voloshinua@ukr.net

Обеспечение права заключенных на надлежащую медицинскую помощь

Ю. А. Волошин, Н. И. Карпачева, А. Ю. Замула

В статье рассматривается проблема обеспечения права заключенных на надлежащую медицинскую помощь.

Целью работы – исследование и анализ ключевых нормативно-правовых актов, регулирующих право на медицинскую помощь лиц, лишенных свободы, и выяснения проблем, возникающих при реализации этого права.

Методы исследования – исторический, социологический, процессуальный и институциональный анализ, библиографический и синергетический подходы, гражданско-правовой метод.

Результаты. Проведен анализ нормативно-правовой базы, регулирующей вопросы права на медицинскую помощь и порядок его реализации. Теоретически обосновано, что от того, насколько качественной является юридическая система защиты прав человека в сфере здравоохранения, насколько каждый человек может воспользоваться данными ему правами, во многом зависит успешное и динамическое развитие как медицинского права в частности, так и государства в целом. При этом правовые нормы в сфере здравоохранения не должны оставаться лишь декларациями, то есть нормами, которые не сопровождаются созданием системы их реализации, охраны и защиты.

Вывод. Необходимо сосредоточить больше внимания на совершенствовании правовой системы и фактическом использовании законодательных положений, касающихся расследования жалоб относительно жестокого обращения и унижения достоинства, непредоставления или ненадлежащего оказания медицинской помощи, ненадлежащих условий содержания под стражей лиц, лишенных свободы.

Ключевые слова:

право на медицинскую помощь, больного права, здравоохранение, заключенные.

Запорожский медицинский журнал. – 2019. – Т. 21, № 4(115). – С. 511–516

Ensuring the right of prisoners to appropriate medical care

Yu. O. Voloshyn, N. I. Karpachova, A. Yu. Zamula

The article addresses the problem of providing the right of prisoners to proper medical care.

Aim. To study and analyze the key regulatory legal acts regulating the right to medical care of persons deprived of their liberty and to find out the problems that arise in implementing this right.

Methods: historical, procedural and institutional analysis, behavioral and synergetic approaches, civil law method.

Results. The analysis of a normative and legal basis that regulates issues of right to medical care and its implementation has been conducted. It has been theoretically justified, that successful and dynamic development of both medical law in particular and the State as a whole depends largely on the system of legal protection for human rights quality in the field of health care and to what extent everybody can enjoy the rights given. At the same time, the legal norms in the field of health care must not remain declarations only – standards unaccompanied by creation of a system for their realization, protection and defence.

Conclusions. A greater focus needs to be placed on the legal framework improvement and actual use of the legislative provisions relating to the investigation of complaints concerning ill-treatment and violation of human dignity, a failure to provide or inappropriate medical care, inadequate custody of persons deprived of their liberty.

Key words:

the right to medical care, patient rights, health care, prisoners.

Zaporozhye medical journal
2019; 21 (4), 511–516

З-поміж гарантованих прав людини та основних свобод ключове місце посідає право на охорону здоров'я. Це право потребує чи не найбільшого захисту. На сучасному етапі надзвичайної актуальності набуває проблема правового регулювання відносин у сфері охорони здоров'я. Дається взнаки недостатність ґрунтовних наукових досліджень, які охопили б весь спектр правового регулювання прав людини у сфері охорони здоров'я, а також розробили б нові підходи до визначення, зокрема прав ув'язнених, їх нормативного закріплення та шляхів розв'язання проблеми реалізації, захисту цих прав. Адже, коли особа опиняється під вартою, вона фактично стає ізольованою не тільки від суспільства, а й від можливості реалізувати свої конституційні права. Опинившись у таких складних життєвих умовах, виникає особлива потреба своєчасного отримання медичної допомоги. Проблемам забезпечення права ув'язнених на належну медичну допомогу присвячували свої дослідження В. Акопов, Н. Болотіна, С. Булеца, А. Бущенко, В. Галай, А. Гель, З. Гладун, А. Гук, В. Глуховський, Є. Захаров, А. Діденко, С. Стеценко, І. Сенюта, Р. Хобор, С. Шевчук та інші.

Мета роботи

Дослідження та аналіз ключових нормативно-правових актів, якими регулюється право на медичну допомогу осіб, яких позбавили волі, та з'ясування проблем, котрі виникають під час реалізації цього права.

Методи дослідження

Застосували історичний метод для визначення етапів розвитку медичного права та соціологічний метод для аналізу статистичних даних, що опубліковані Державною кримінально-виконавчою службою. Процесуальний та інституційний аналіз зумовив розгляд нормативно визначеної діяльності основних суб'єктів медичного права. Елементи біхевіористського та синергетичного підходів для поглибленого розуміння багатфакторної природи медичного права. Цивільно-правовий метод регулювання правових відносин між пацієнтом і лікарем при наданні медичної допомоги для виявлення рівності суб'єктів правовідносин і можливості самостійного визначення своєї поведінки.

Результати

Права людини завжди залишатимуться найактуальнішою та найважливішою проблемою історичного, соціально-економічного, культурного розвитку людства. Питання правової регламентації та забезпечення прав людини постійно перебувають у центрі уваги політичної, правової, філософської, етичної та суспільної думки. Право на медичну допомогу є визначальним у системі конституційних прав громадян. Попри це організація медичного обслуговування є здебільшого незадовільною, особливо гостро це проявляється у наданні медичної допомоги особам, які позбавлені волі. Нагальні питання, на які варто звернути увагу вже сьогодні: вкрай низький рівень медичних послуг, що надаються особам, яких позбавили волі; медичні працівники не є незалежними

від керівництва місць позбавлення волі, вони – працівники відомства й нерідко нехтують професійною сумлінністю на користь вимог керівництва в'язниці. До того ж не можна оминати увагою низку нерегульованих проблем щодо використання медпрепаратів медичними структурами відомства.

Нині актуальним для України залишається питання щодо приведення законодавства про охорону здоров'я у відповідність зі світовими стандартами. Сьогодні ЄС вимагає враховувати інтереси пацієнтів у всьому, що стосується медичного обслуговування. Окрім цього, медичний персонал зобов'язаний надавати високоякісні послуги, що відповідають міжнародним стандартам [1].

Науковцями запропоновано класифікацію прав громадян у сфері охорони здоров'я та прав пацієнтів залежно від нормативно-правового закріплення в чинному законодавстві: права громадян у сфері охорони здоров'я, що містили права, котрі закріплені, зокрема в нормах Конституції України: права, які безпосередньо належать до сфери охорони здоров'я (право на життя; право на охорону здоров'я; право на медичну допомогу; право на медичне страхування); права громадян, що опосередковано стосуються охорони здоров'я (правовий захист від будь-яких незаконних форм дискримінації, пов'язаних зі станом здоров'я; оскарження неправомірних рішень і дій працівників, закладів та органів охорони здоров'я; право на відшкодування як матеріальної, так і моральної шкоди, що завдана життю та здоров'ю; право на захист у суді у випадку порушення прав громадян у галузі охорони здоров'я та прав пацієнтів тощо); загальні права пацієнтів: право на вибір методів лікування; право на вибір лікаря (зокрема, проведення консилиуму лікарів) і лікувального закладу; право на згоду або відмову від лікування; право на відкриту та конфіденційну інформацію про стан здоров'я (зокрема, право на дотримання лікарської таємниці); право на медичну експертизу; права пацієнта, який перебуває на стаціонарному лікуванні; право на забезпечення лікарськими (зокрема, імунобіологічними препаратами) та протезними засобами; спеціальні права пацієнтів: залежно від напряму медичної діяльності (права пацієнтів при трансплантації органів та інших біологічних матеріалів людини; права пацієнтів-донорів крові та її компонентів; права пацієнтів при стерилізації; права пацієнтів при проведенні штучного запліднення та імплантації ембріона тощо); залежно від особливостей хвороби пацієнта (права психічно хворих; права ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД; права хворих на туберкульоз; права онкологічних хворих; права хворих на діабет та ін.); залежно від особливостей окремих груп пацієнтів (права вагітних жінок і матерів; права дітей; права інвалідів; права членів сім'ї пацієнта; права військовослужбовців; права людей похилого віку; *права затриманих, ув'язнених і засуджених*; права недієздатних тощо) [5].

Отже, права осіб, яких позбавили волі, – це окрема ланка з-поміж інших прав пацієнтів у галузі охорони здоров'я. Зокрема, як вважає Н. Болотіна [2], спеціальними є права пацієнтів, що виникли під час отримання окремого виду медичної допомоги (наприклад, при штучному заплідненні), а також виділяє права неповнолітніх, ув'язнених тощо у групу «права окремих категорій пацієнтів».

Право на соціальну та медичну допомогу також закріплено у ст. 13 Європейської соціальної хартії [5]. Дотримуючись цієї норми, Україна взяла на себе зобов'язання забезпечити, щоб будь-якій особі, яка не може власними зусиллями отримати достатніх коштів або з інших джерел (допомога із соціального забезпечення), надавалась належна допомога, а в разі захворювання забезпечувалися догляд та увага, яких вимагає стан її здоров'я. Така міжнародна норма має чималий вплив на формування національних гарантій, що покликані забезпечити кожній людині в Україні отримання медичної допомоги належної якості, вона відтворена у ст. 49 Основного Закону, що розкриває право кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Крім Конституції України, право на медичну допомогу закріплено в Цивільному кодексі України (ст. 284 «Право на медичну допомогу»), Основах законодавства України про охорону здоров'я (п. (д) ст. 6) [6], Законі України «Про попереднє ув'язнення» тощо [10]. Що стосується підзаконних нормативно-правових актів, то слід назвати Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо поліпшення медичної допомоги населенню України», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації на 2002–2011 роки», «Про схвалення Концепції загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір», а також «Про заходи щодо удосконалення надання екстреної медичної допомоги» тощо. Кожен представлений нормативно-правовий акт має вичерпний перелік відповідних прав, що гарантуються пацієнтам державою та реалізуються залежно від виникнення певної правової ситуації.

Додатковою правовою гарантією доступу до медичної допомоги особам, які взяті під варту, стало ухвалення спільного наказу Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України з закладами охорони здоров'я з питань надання медичної допомоги особам, узятим під варту» від 10 лютого 2012 р. (далі – наказ) [8]. Наказ передбачає:

- 1) проходження первинного огляду всіх осіб, які прибули до слідчого ізолятора (СІЗО);
- 2) проходження медичного огляду з проведенням флюорографічного обстеження осіб, які прямують транзитом, та всіх осіб, які вибувають із СІЗО;
- 3) поточне медичне обстеження осіб, яких взяли під варту, у разі їхнього звернення зі скаргою на стан здоров'я за ініціативою лікаря медичної частини СІЗО або адміністрації СІЗО;
- 4) можливість направлення хворого до обраного закладу охорони здоров'я з орієнтовного переліку або залучення відповідного лікаря-фахівця закладу охорони здоров'я у випадках, коли лікарі медичної частини СІЗО не можуть самостійно встановити діагноз;
- 5) вільне обрання лікаря;
- 6) проведення додаткових лабораторних обстежень на базі закладів охорони здоров'я з орієнтовного переліку, які не можуть бути здійснені в медичних частинах СІЗО;
- 7) своєчасне направлення особи, яку взяли під варту, на обстеження до обраного лікарем медичної частини СІЗО закладу охорони здоров'я з орієнтовного переліку;

8) лікування в закладах охорони здоров'я, якщо за результатами огляду чи обстеження особи, яку взяли під варту, встановлено, що вона потребує надання медичної допомоги в закладі охорони здоров'я з орієнтовного переліку. Незважаючи на доволі регламентований порядок надання медичної допомоги особам, яких узяли під варту, адвокатська практика свідчить, що ці норми є декларативними та переважно непридатними до реалізації [8].

Розглядаючи проблематику доступу до медичної допомоги в умовах, коли особа перебуває під вартою, необхідно звернути увагу на попереднє зауваження Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню під час візиту комітету до України [7]. Важливо відзначити, що порушення права на медичну допомогу осіб, яких узяли під варту, необхідно розцінювати не як просте порушення прав людини, а як катування чи нелюдське або таке, що принижує гідність, поведження. При цьому для того, щоб поведження було визнане «нелюдським» або «таким, що принижує гідність», страждання або приниження, пов'язані з ними, повинні так чи інакше являти собою щось більше, ніж неминучий елемент страждань або принижень, пов'язаний з тією або іншою формою законного покарання [11].

Подібний висновок ґрунтується на третій Загальній Доповіді (СРТ/Inf (93)12) Комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню, де вказується, що критерієм при визнанні застосування до людини катування чи нелюдського або такого, що принижує гідність, поведження чи покарання є [13]:

- a. доступ до лікаря;
 - b. непреференційне медичне обслуговування;
 - c. згода пацієнта та конфіденційність;
 - d. профілактика захворювань;
 - e. гуманітарна допомога;
 - f. професійна незалежність;
 - g. професійна компетентність.
- Прикладом успішного подолання подібних проблем є рішення Європейського суду з прав людини, як-от: *Dankevich v. Ukraine* (judgment of 29 April 2003), *Naumenko v. Ukraine*, *Kucheruk v. Ukraine* (judgment of 6 September 2007), *Melnik v. Ukraine* (judgment of 26 March 2006), *Yakovenko v. Ukraine* (judgment of 25 October 2007) [12].

Основні вимоги щодо медичного забезпечення ув'язнених і засуджених регламентовані Європейськими в'язничними правилами та національним законодавством України. Відповідно до вимог Європейських в'язничних правил організація медичного обслуговування в пенітенціарних закладах повинна здійснюватися з урахуванням низки приписів, зокрема: медичні служби у пенітенціарних установах повинні тісно співпрацювати з загальною адміністрацією охорони здоров'я національного або місцевого рівня; хворі в'язні, які потребують допомоги спеціаліста, госпіталізуються у спеціалізовані установи або звичайні лікарні. Якщо установа має власне лікувальне відділення, його обладнання та ліки мають бути достатніми для забезпечення медичного обслуговування та лікування хворих в'язнів; в'язні не повинні використовуватись для експериментів, що можуть призвести до фізичної або моральної шкоди; коли це практично можливо – слід вживати заходи для того, щоб пологи приймалися не

у в'язниці, а у звичайній лікарні. В іншому випадку пенітенціарна установа повинна мати персонал та обладнання, що необхідні для прийняття пологів та післяпологового догляду. Медичний і санітарний персонал: кожний пенітенціарний заклад повинен мати не менше одного лікаря загальної медичної практики, який має відповідну кваліфікацію; вживати заходи щодо забезпечення у випадках термінової необхідності невідкладної допомоги лікарем, який має відповідну кваліфікацію; кожна пенітенціарна установа повинна мати персонал із належною медичною підготовкою; послуги кваліфікованих дантистів та окулістів повинні бути доступні кожному ув'язненому [3]. На лікаря покладається ряд обов'язків: лікар або кваліфікована медична сестра обстежує кожного ув'язненого за першої нагоди; лікар або кваліфікована медична сестра обстежує ув'язненого на його прохання, а також оглядає всіх ув'язнених, якщо буде необхідність [4].

З вище наведеного зробимо висновок: рівень забезпечення в нашій державі права на медичну допомогу особам, яких позбавили волі, – вкрай низький. Даються взнаки проблеми щодо недостатнього фінансування з боку держави, відсутність необхідної кількості кваліфікованих медичних працівників і невідповідність медичних препаратів встановленим нормам і стандартам. Не варто забувати у цій ситуації і про людський фактор. Адже самі медичні працівники та інші особи, які працюють в установах виконання покарань, дуже часто порушують права засуджених, нехтують нормами права та моралі. Подібні випадки є неприпустимими й потребують постійного посиленого контролю з боку держави.

Урядом схвалено Концепцію реформування (розвитку) пенітенціарної системи України, метою якої є подальше реформування пенітенціарної системи задля беззаперечного дотримання прав людини та громадянина й гуманізації кримінально-виконавчого механізму. Результати проведення аналізу наповненості установ виконання покарань і слідчих ізоляторів свідчать: протягом тільки 2015 року – I кварталу 2017 року чисельність осіб, які відбували покарання в установах виконання покарань, зменшилася в 1,4 раза, а чисельність осіб, які утримувалися у слідчих ізоляторах, навпаки збільшилася в 1,2 раза. Внаслідок зменшення чисельності засуджених, яке відбулося протягом останнього часу, установи виконання покарань стали напівпорожніми, а деякі з них – майже порожніми. Так, протягом 2016 року – I кварталу 2017 року чисельність засуджених, які відбували покарання у восьми установах виконання покарань Вінницької області, зменшилась на 452 особи, а штатна чисельність персоналу залишилась незмінною. Отже, на одного штатного представника колонії в середньому припадало 1,75 відсотка засуджених [9]. Статистичні дані показують нестабільну ситуацію щодо своєчасності та належного рівня надання медичної допомоги особам, яких позбавили волі, оскільки захворюваність та смертність такої окремої групи населення не зменшується.

Окремо слід звернути увагу на групу справ, у яких Європейським Судом із прав людини (далі – ЄСПЛ) встановлено нелюдське поводження, пов'язане з недостатнім і несвоєчасним наданням медичної допомоги особам, які перебувають під вартою або засуджені.

Наприклад, у справі «Текін проти Туреччини» (Tekin v. Turkey) від 9 червня 1998 р. Суд визнав поводження нелюдським і таким, що принижує гідність щодо заявника, який мав тільки одну нирку, але при цьому утримувався протягом чотирьох днів у камері без їжі, води, ліжка та теплої ковдри при температурі нижче нуля [15]. У справі «Істратій та інші проти Молдови» (Istratii and Others v. Moldova) від 27 березня 2007 р. нелюдське і таке, що принижує гідність, поводження встановлено Судом щодо заявника, який перебував у СІЗО, та якому, по-перше, несвоєчасно була надана невідкладна медична допомога в надзвичайній для його здоров'я ситуації, а, по-друге, його примусово та всупереч проханням лікарів одразу після операції перевезли до тюремної лікарні, де не було відповідного догляду [14].

Також, як приклад, наведемо справу Рамірез Санчез проти Франції. Заявник оскаржував умови ув'язнення, але Європейським судом скарга не була задоволена. Рамірез Санчез, який відомий під кличкою «шакал», був причетний до кількох терористичних актів у Франції у 70-х роках. Перебуваючи під слідством за підозрою в терористичній діяльності і бувши довічно ув'язненим за вбивство двох поліцейських, він певний період часу відбував покарання в одиночному ув'язненні. Режим одиночного ув'язнення означав, що заявник відбував покарання один у камері площею 6,84 м², за його словами, напівзруйнованій і погано ізольованій. Він не мав права контактувати з іншими ув'язненими та тюремними наглядачами; міг тільки мати вдень двогодинну прогулянку на самоті. У ЄСПЛ Рамірез Санчез оскаржував умови та тривалість такого ув'язнення, жаліючись на повну ізоляцію та посилюючись на ст. 3 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Страсбурзький суд не визнав порушення ст. 3 в цьому випадку, констатуючи, що заявник перебував у камері, яка була достатньо великою для одного заявника, містила ліжко, стіл, місце для вмивання і туалет, а також вікно, через яке потрапляло до камери денне світло. Суд підкреслив, що в заявника був доступ до газет, книг і телевізора, а також йому надавали щоденну двогодинну прогулянку та можливість займатися у тренажерному залі протягом години на день. Суд далі відзначив, що двічі на тиждень до заявника навідувався лікар, один раз у місяць – священник, а також дуже часто один або кілька з його захисників, включаючи його дружину, яка також представляла його інтереси в суді. Сім'я заявника ніколи не обмежувалася у відвідинах ув'язненого, який жодного разу не просив про такий візит. Тільки у двох клопотаннях щодо візитів журналістів йому було відмовлено. За таких обставин ЄСПЛ визнав: заявник був не в абсолютно повній ізоляції, а в частковій, що відповідало його покаранню.

Висновки

1. Сьогодні однією з невирішених проблем залишається забезпечення права ув'язнених на належну медичну допомогу. Необхідно зосередити більше уваги на вдосконаленні правової системи та фактичному використанні законодавчих положень, котрі стосуються розслідування скарг стосовно жорстокого поводження

та приниження гідності, ненадання або неналежного надання медичної допомоги, неналежних умов тримання під вартою осіб, які позбавлені волі.

2. Залишається актуальним питання забезпечення системою медико-санітарних та оздоровчо-профілактичних заходів, а також поєднання безоплатних і платних форм медичної допомоги для осіб, які відбувають покарання.

3. Для нашої країни на сучасному етапі важливо досягти максимального вдосконалення законодавчої бази та збільшення рівня державного контролю за пенітенціарними установами.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням рівня готовності керівників закладів охорони здоров'я використовувати набуті знання з медичного права у практичній діяльності.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflicts of interest: authors have no conflict of interest to declare.

Надійшла до редакції / Received: 08.02.2019

Після доопрацювання / Revised: 11.03.2019

Прийнято до друку / Accepted: 02.04.2019

Відомості про авторів:

Волошин Ю. О., д-р юрид. наук, професор, декан факультету міжнародних відносин, Національний авіаційний університет, заслужений юрист України, м. Київ.

Карпачова Н. І., канд. юрид. наук, професор, Київський університет права НАН України, заслужений юрист України, м. Київ.

Замула А. Ю., канд. юрид. наук, доцент каф. міжнародного права, Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна.

Сведения об авторах:

Волошин Ю. А., д-р юрид. наук, профессор, декан факультета международных отношений, Национальный авиационный университет, заслуженный юрист Украины, г. Киев.

Карпачева Н. И., канд. юрид. наук, профессор, Киевский университет права НАН Украины, заслуженный юрист Украины, г. Киев.

Замула А. Ю., канд. юрид. наук, доцент каф. международного права, Национальный авиационный университет, г. Киев, Украина.

Information about authors:

Voloshyn Yu. O., DSc, Professor, Dean of the Faculty of International Relations, National Aviation University, Honored Lawyer of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Karpachova N. I., PhD, Professor, Kyiv University of Law of the National Academy of Sciences of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Zamula A. Yu., PhD, Associate Professor of the Department of International Law, National Aviation University, Kyiv, Ukraine.

Список літератури

- [1] Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорсткому поводженню і безкарності. Науково-практичний посібник для суддів / Н. М. Ахтирська, В. В. Касько, Б. А. Маланчук та ін. Київ : К.І.С, 2011. 321 с.
- [2] Болотіна Н. Б. Пацієнт: поняття, права та обов'язки. *Правова держава*. 2003. №14. С. 305–308.
- [3] Гладун З. С. Законодавство України про охорону здоров'я: поняття, зміст, проблеми і перспективи. *Законодавство України про охорону здоров'я: збірник нормативних актів*. Київ : Юрінком Інтер, 2011. С. 8–16.
- [4] Європейські в'язничні правила 1987 р. №994_032 (редакція від 11.01.2006 р.) *Офіційний вісник України*. 2006. №32. Ст. 270.

- [5] Європейська соціальна хартія від 3 травня 1996 р. №994_062 (редакція від 07.09.2016 р.) URL.: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_062
- [6] Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1991 р. №2801-XII (редакція від 01.01.2019 р.) URL.: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
- [7] Попереднє зауваження Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (Заява пана Латіфа Хусейнова, голови делегації ЄКПТ, від 6 грудня 2011 р. за результатами офіційного візиту Європейського комітету проти тортур (ЄКПТ) до України (у період з 29 листопада до 6 грудня 2011 р.). URL.: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a64/
- [8] Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я Державної кримінально-виконавчої служби України із закладами охорони здоров'я з питань надання медичної допомоги особам, узятим під варту : наказ Міністерства юстиції України та Міністерства охорони здоров'я України від 10 лютого 2012 р. URL.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z2012-12/>
- [9] Про схвалення Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України від 2017 р. URL.: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-%D1%80>
- [10] Про попереднє ув'язнення : Закон України від 30 червня 1993 р. №3352-XII (редакція від 04.11.2018 р.) URL.: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3352-12/>
- [11] Шевчук С. Судовий захист прав людини: Практика Європейського Суду з прав людини у контексті західної правової традиції. Київ : Реферат, 2017. С. 155.
- [12] Dankevich v. Ukraine judgment of 29 April 2003, Naumenko v. Ukraine, Kucheruk v. Ukraine judgment of 6 September 2007, Melnik v. Ukraine judgment of 26 March 2006, Yakovenko v. Ukraine judgment of 25 October 2007. URL.: <http://www.echr.coe.int/ECHR/AlphabeticalIndex.aspx>
- [13] European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. URL.: <https://www.coe.int/en/web/cpt>
- [14] Istratii and Others v. Moldova від 27.03.2007. European Court of Human Rights; 2019. URL.: <http://hudok.echr.coe.int/eng?i=001-79910>
- [15] Tekin v Turkey від 09.06.1998. European Court of Human Rights; 2019. URL.: <http://hudok.echr.coe.int/eng?i=001-58196>

References

- [1] Akhtyrskaya, N. M., Kasko, V. V., Malanchuk, B. A., Melikian, A., Poshva, B. M., Fulei, T. I., & Shuklina, N. H. (2011). *Zastosuvannia v Ukraini evropeiskykh standartiv protydiv zhorstokomu povodzhenniu i bezkarnosti. Naukovo-praktychnyi posibnyk dlia suddiv [Application in Ukraine of European standards for combating ill-treatment and impunity. Scientific and practical manual for judges]*. Kyiv: K. I. S. [in Ukrainian].
- [2] Bolotina, N. B. Patsient: poniattia, prava ta oboviazky (2003) Patsient: poniattia, prava ta oboviazky [Patient: concept, rights and responsibilities]. *Pravova derzhava*, 14, 305–308. [in Ukrainian].
- [3] Hladun, Z. S. (2011). *Zakonodavstvo Ukrainy pro okhoronu zdorovia: poniattia, zmist, problemy i perspektivy [Legislation of Ukraine on health care: concept, content, problems and prospects]. Legislation of Ukraine on health care, (P. 8–16)*. Kyiv: Yurinkom Inter. [in Ukrainian].
- [4] (2006) Yevropeiski viaznychni pravyla 1987. №994_032 (redaktsia vid 11.01.2006 r.) [European Prison Rules from 1987, №994_032 (from January 11, 2006)]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, 32, 270. [in Ukrainian].
- [5] Evropeiska sotsialna khartiia vid 3 travnia 1996 r. №994_062 (redaktsia vid 07.09.2016). [European Social Charter from May 3, 1996 №994_062 (from September 7, 2016)]. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_062 [in Ukrainian].
- [6] Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia vid 19 lystopada 1991 r. №2801-XII vid 01.01.2019 [Bases of the legislation of Ukraine on health care from November 19, 1991 №2801-XII (from January 1, 2019)]. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> [in Ukrainian].
- [7] Poperednie zauvazhennia Evropeiskoho komitetu z pytan zapobihannia katuvanniam chy neljudskomu abo takomu, shcho prynyzhue hidnist, povodzhenniu chy pokazanniu (Zaiava pana Latifa Khuseinova, holovi delehatsii EKPT, vid 6 hrudnia 2011 r. za rezultatamy ofitsiinoho vyzytu Evropeiskoho komitetu proty tortur (EKPT) do Ukrainy (u period z 29 lystopada po 6 hrudnia 2011 r.)). [Preliminary remark by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (Statement by Mr. Latifa Husseinov, Head of the CPT delegation, dated December 6, 2011, following the official visit of the European Committee against Torture (CPT) to Ukraine (from November 29 to December 6, 2011)]. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a64/ [in Ukrainian].
- [8] Pro zatverdzhennia Poriadku vzajemodii zakladiv okhorony zdorovia Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby Ukrainy iz zakladamy okhorony zdorovia z pytan nadannia medychnoi dopomohi osobam,

- uziatym pid vartu: nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy ta Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 10 liutoho 2012 r. [Order of the Ministry of Justice of Ukraine and the Ministry of Health of Ukraine On Approval of the Procedure for the Interaction of Health Care Institutions of the State Criminal Execution Service of Ukraine with Health Care Institutions on the Issues of Medical Assistance to Persons in Detention from February 10, 2012.]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0212-12/> [in Ukrainian].
- [9] Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia (rozvytku) penitentsiarnoi systemy Ukrainy vid 2017 r. [On approval of the Concept of reforming (development) of the penitentiary system of Ukraine from 2017]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2017-%D1%80> [in Ukrainian].
- [10] Pro poperednie uviaznennia: Zakon Ukrainy vid 30 chervnia 1993 r. №3352-XII (redaktsia vid vid 04.11.2018 p.) [On pre-trial detention: Law of Ukraine from 30 June, 1993 №3352-XII (from November 4, 2018)]. Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3352-12/> [in Ukrainian].
- [11] Shevchuk, S. (2017) *Sudovyi zakhyst prav liudyny: Praktyka Evropeiskoho Sudu z prav liudyny u konteksti zakhidnoi pravovoi tradytzii [Judicial protection of human rights: The practice of the European Court of Human Rights in the context of the Western legal tradition]*. Kyiv: Referat. [in Ukrainian].
- [12] Dankevich v. Ukraine judgment of 29 April 2003, Naumenko v. Ukraine, Kucheruk v. Ukraine judgment of 6 September 2007, Melnik v. Ukraine judgment of 26 March 2006, Yakovenko v. Ukraine judgment of 25 October 2007. Retrieved from <http://www.echr.coe.int/ECHR/AlphabeticalIndex.aspx>
- [13] European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. Retrieved from <https://www.coe.int/en/web/cpt>
- [14] Istratei and Others v. Moldova vid 27.03.2007. European Court of Human Rights; 2019. Retrieved from <http://hudok.echr.coe.int/eng?i=001-79910>
- [15] Tekin v Turkey vid 09.06. 1998. European Court of Human Rights; 2019. Retrieved from <http://hudok.echr.coe.int/eng?i=001-58196>